

Laat Nederlands verbinden en emanciperen

Advies over Nederlands in het onderwijs

Vlaamse Onderwijsraad

Simon Bolivarlaan 17

BE-1000 Brussel

T +32 2 219 42 99

www.vlaamseonderwijsraad.be

info@vlor.be

Advies op eigen initiatief

Uitgebracht door de Algemene Raad op 26 juni 2025 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Nederlands op 29 januari 2025, 14 februari 2025, 14 maart 2025, 7 mei 2025, 23 mei 2025, 4 juni 2025 en 17 juni 2025 onder voorzitterschap van Nancy Libert

Inbreng van de Raad Basisonderwijs op 11 juni 2025, Raad Secundair Onderwijs op 3 april 2025 en 12 juni 2025, Raad Levenslang en Levensbreed Leren op 1 april 2025 en 10 juni 2025, Raad Hoger Onderwijs 1 april 2025 en 10 juni 2025

Dossierbeheerders: Daya Buyle en Ewoud De Sadeleer

Krachtlijnen

De Vlaamse Regering heeft van Nederlands een strategische prioriteit gemaakt, in de beleidsnota Onderwijs en Vorming wordt dit vertaald in de strategische doelstelling “inzetten op de verbindende en emanciperende rol van Nederlands”. Taal wordt gezien als sleutel tot volwaardige participatie in de samenleving en als hefboom voor onderwijskansen. De Vlaamse Onderwijsraad onderschrijft deze doelstelling voluit en wil met dit advies mee nadenken over hoe de beleidsintenties van de minister daartoe kunnen bijdragen.

In dit advies schuiven we een visie op de emanciperende en verbindende rol van Nederlands naar voren die vertrekt vanuit een brede visie op taalcompetenties en het belang van krachtige taalleeromgevingen voor alle lerenden¹ benadrukt. Als we onze kinderen en (jong)volwassenen willen voorbereiden op een volwaardige deelname aan de samenleving, dan moeten we aan hen ook maximaal kansen geven om talige competenties te ontwikkelen.

Taaltesten en -screenings kunnen binnen dat kader een hefboom zijn voor taalontwikkeling. Hiervoor is het cruciaal dat alle vormen van gestandaardiseerde toetsing en de opvolging ervan een plaats krijgen in het schooleigen beleid op vlak van leerlingenbegeleiding en kwaliteitszorg en in het talenbeleid. De Vlaamse Onderwijsraad formuleert een aantal voorwaarden die ervoor moeten zorgen dat toetsen onderwijsinstellingen en lerenden kunnen versterken en geen bijkomende drempels veroorzaken.

Een sleutel tot sterke taalontwikkeling is de taalbewuste leraar. Taalontwikkeling behoort tot de kern van kwaliteitsvol onderwijs en vraagt daarom om een geïntegreerde aanpak binnen de lerarenopleiding én ruimte voor blijvende professionalisering tijdens de loopbaan. Die professionalisering richt zich niet alleen op individuele leraren, maar op volledige schoolteams.

Tot slot staat de Vlaamse Onderwijsraad achter het voornemen van de minister om werk te maken van structurele samenwerking tussen het basis-, secundair- en het volwassenenonderwijs op vlak van taalintegratietrajecten voor ouders. We stellen concreet voor om een rondetafelconferentie te organiseren met alle betrokken actoren om te komen tot een breed gedragen langetermijnvisie en afsprakenkader.

¹ Noot over de terminologie: dit advies gaat over het hele onderwijsveld, van kleuter- tot volwassenenonderwijs. Waar nodig maken we een onderscheid als maatregelen voor een bepaald onderwijsniveau gelden. Zo niet, dan bedoelen we met ‘lerende’ alle leeftijden en met ‘leraar’ alle statuten: kleuteronderwijzer, leraar, docent, lector, ... in volle uitoefening van al hun taken. ‘Onderwijsinstelling’ staat niveau-overstijgend voor school, centrum, academie, hogeschool of universiteit.

Inhoud

Krachtlijnen.....	2
1 Situering.....	4
1.1 Context en doel van het advies.....	4
1.2 Uitdagingen voor Nederlands in het onderwijs	4
2 De emanciperende en verbindende rol van Nederlands.....	5
2.1 Een breed begrip van taalcompetenties en Nederlands.....	5
2.2 Het belang van krachtige taalleeromgevingen Nederlands in het onderwijs	6
2.2.1 Schooltaal in het kleuter- en leerplichtonderwijs	6
2.2.2 Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs	7
2.2.3 Academische taal	8
2.3 De emanciperende en verbindende rol van taal.....	8
3 Taalscreenings en -testen.....	9
3.1 Bestaande gestandaardiseerde taaltoetsen.....	9
3.2 Bijkomende taaltesten	10
3.2.1 In het leerplichtonderwijs.....	10
3.2.2 Oriënterende starttoets met verplichte remediëring in de lerarenopleiding	11
3.2.3 Taalscreening voor graduaatsopleidingen	11
4 Taalbewuste leraar.....	12
4.1 Definitie	12
4.2 In de lerarenopleiding.....	12
4.3 Nood aan professionalisering	13
5 Partnerschap school-ouders.....	14
5.1 Ouderbetrokkenheid als hefboom voor taalleerkansen van leerlingen	15
5.1.1 Versterken van ouders	15
5.1.2 Versterken van schoolteams	15
5.2 Structurele samenwerking tussen het volwassenenonderwijs en basis- en secundair onderwijs.....	16
5.2.1 Wat bestaat al?.....	16
5.2.2 Wat is er verder nodig?	17
5.2.3 Aandachtspunten voor een breed gedragen en realistisch beleid.....	17
Bronnen	18

1 Situering

1.1 Context en doel van het advies

Inzetten op de verbindende en emanciperende rol van Nederlands is een van de strategische doelstellingen van de beleidsnota Onderwijs en Vorming 2024-2029.² Het thema leeft ook sterk in de onderwijswereld en de ruimere samenleving. De strategische doelstelling wordt vertaald in vier operationele doelstellingen:

- Operationele doelstelling 1: Een sterke taalvaardigheid Nederlands bij alle leerlingen realiseren.
- Operationele doelstelling 10: Het Nederlands als onderwijstaal in het hoger onderwijs vrijwaren.
- Operationele doelstelling 16: Nederlands versterken via het volwassenenonderwijs.
- Operationele doelstelling 21: Ouders responsabiliseren om Nederlands te gebruiken.

De minister wil werk maken van een samenhangend, meetbaar en evidence-informed stappenplan voor alle initiatieven rond Nederlands. In dat kader verwijst de Vlaamse Onderwijsraad naar haar eigen invulling van het begrip evidence-informed onderwijs: onderwijs waarin beslissingen worden genomen op basis van een permanente dialoog tussen diverse kennisbronnen en overwegingen, waaronder inzichten uit wetenschappelijk onderzoek. Het gaat dus niet om het automatisch toepassen van wat volgens onderzoek ‘werkt’, maar om het zorgvuldig afwegen van onderzoek, praktijkervaring en contextuele factoren.³

De Vlaamse Onderwijsraad wil met dit advies op eigen initiatief bijdragen aan deze doelstelling.⁴ Het advies geldt als een richtinggevend document dat de gedeelde visie van het onderwijsveld naar voren schuift: *wat betekent het om Nederlands in te zetten als hefboom voor verbinding en emancipatie, en welke beleidskeuzes zijn nodig om dit op een structurele en duurzame manier mogelijk te maken?*

1.2 Uitdagingen voor Nederlands in het onderwijs

De urgentie van een versterkte focus op Nederlands komt voort uit duidelijk *zichtbare* trends. Uit de omgevingsanalyse van het Departement Onderwijs en Vorming blijkt dat het onderwijs vandaag met heel wat uitdagingen geconfronteerd wordt.⁵ Zo wordt de leerlingenpopulatie steeds diverser en gebruiken steeds minder leerlingen thuis Nederlands. Tegelijk zien we een neerwaartse trend in de leerprestaties, zowel in het basis- als secundair onderwijs. De resultaten voor begrijpend lezen dalen onder meer op de internationale PIRLS- en PISA-metingen. Leerlingen die thuis uitsluitend een andere taal spreken, of Nederlands combineren met een andere taal, scoren gemiddeld lager dan leerlingen met enkel Nederlands als thuistaal.⁶

Om de context in beeld te brengen, volstaat het niet om enkel de zichtbare elementen te benoemen. Naast deze zichtbare en meetbare signalen zijn er ook minder waarneembare,

² Vlaamse Regering (2024). [Beleidsnota 2024-2029. Onderwijs en Vorming](#).

³ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Onderwijs verrijkt door onderzoek. Toekomstgericht advies over onderwijsonderzoek in Vlaanderen](#), 27 juni 2024.

⁴ Het advies behandelt daarom de thema's die de beleidsnota Onderwijs en Vorming 2024-2029 naar voren schuift als prioriteit.

⁵ Departement Onderwijs en Vorming (2023). [Omgevingsanalyse van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming 2024-2029](#).

⁶ Vlaamse Regering (2024). [Beleidsnota 2024-2029. Onderwijs en Vorming](#).

onzichtbare uitdagingen die minstens even bepalend zijn voor het succes van taalbeleid. Die onzichtbare elementen zullen verder in het advies worden uitgewerkt.

De Vlaamse Onderwijsraad vindt het verontrustend dat een aanzienlijk deel van de leerlingen er niet in slaagt om een voldoende hoog niveau van taalvaardigheid Nederlands te behalen en onderschrijft de verhoogde aandacht en inspanningen van de minister voor het versterken van Nederlands.

2 De emanciperende en verbindende rol van Nederlands

Nederlands is een belangrijke verbindende en emanciperende factor, zowel in het onderwijs als in de bredere samenleving.

In het onderwijs is Nederlands de instructietaal in alle vakken en ze vormt zo de toegangspoort tot nieuwe kennis. Succesvol leren is enkel mogelijk wanneer lerenden een voldoende hoge taalvaardigheid Nederlands ontwikkelen.⁷ Nederlands verbindt op deze manier lerenden met elkaar, met de leraar en met de leerinhoud.

Volop investeren in Nederlands in het onderwijs is bovendien een belangrijke voorwaarde om gelijke onderwijskansen te realiseren. Ook deelname aan de samenleving en de arbeidsmarkt vraagt competenties die in grote mate een beroep doen op taal en brede geletterdheidsvaardigheden.⁸ Nederlands is dus een belangrijk emanciperend instrument om volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving in Vlaanderen.

Om de verbindende en emanciperende rol van het Nederlands waar te maken, is een brede kijk op taalcompetenties nodig. Via krachtige taalleeromgevingen moet daar in het onderwijs op ingezet worden, ondersteund door een beleid dat meertaligheid als realiteit en meerwaarde erkent. In de volgende paragrafen werken we deze drie pijlers verder uit.

2.1 Een breed begrip van taalcompetenties en Nederlands

Er bestaat niet zoiets als één uniform Nederlands. Wat we "het Nederlands" noemen, is in werkelijkheid een verzameling van taalvariëteiten en registers die in verschillende contexten gebruikt worden. Naar gelang de situatie waarin je taal hanteert, pas je dat register aan. Om deel te kunnen nemen aan het onderwijs en de samenleving, is het belangrijk dat je beschikt over de juiste registers en die op de juiste momenten kunt hanteren. De manier waarop we naar die beheersing van taalcompetenties kijken is vaak gebaseerd op de eigen ervaringen of een ideaalbeeld van taalbeheersing, terwijl taalverwerving een complex en individueel proces is. Niet

⁷ Naast de rol van het Nederlands als instructietaal, is het ook belangrijk om aandacht te hebben voor het communicatieaspect van taal. In sommige situaties, bijvoorbeeld wanneer leerlingen (nog) niet voldoende Nederlands beheersen of specifieke communicatieondersteuning nodig hebben, kan Ondersteunde Communicatie (OC) helpen om beter te participeren in het onderwijs. Modem (z.d.). [Ondersteunende Communicatie](#). Thomas More.

⁸ De Vlaamse Onderwijsraad benadrukt in zijn advies naar aanleiding van het PIAAC-onderzoek dat niet alleen talige geletterdheid nodig is voor zelfstandig functioneren, persoonlijke ontwikkeling en participatie aan de samenleving en arbeidsmarkt. Ook numerieke en digitale vaardigheden maken deel uit van de functionele basisgeletterdheid die iedereen nodig heeft. We ondersteunen dan ook het voornemen uit de beleidsnota onderwijs en vorming 2024-2029 om naast een sterke focus op de Nederlandse taal ook meer in te zetten op functionele geletterdheid. Het is cruciaal dat de Vlaamse Regering een brede blik op geletterdheid blijft hanteren bij de beleidsontwikkeling. Zie Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [De geletterdheidskloof dichten. Advies naar aanleiding van de resultaten van het PIAAC-onderzoek](#), 6 mei 2025.

elke leerling leert op dezelfde manier of in hetzelfde tempo en niet iedereen zal hetzelfde taalniveau bereiken.

Verschillende contextfactoren hebben een invloed op de verwerving van taalcompetenties. Ook leerlingenkenmerken zoals sociaal-economische achtergrond, opleidingsniveau van ouders en toegang tot ondersteuning beïnvloeden de taalontwikkeling. Het gaat over een brede, structurele uitdaging waarin verschillende factoren samenkomen.

Bovendien gaat de aandacht in beleid en praktijk vaak uit naar het cognitieve aspect van taal – omdat dat nu eenmaal meetbaar is. We mogen echter het grote belang van motivationele en affectieve factoren niet uit het oog verliezen. Zeker in meertalige contexten vraagt het taalonderwijs een bewuste en doordachte aanpak om aan te sluiten bij de leefwereld van leerlingen en om zichtbaar te maken hoe taalvaardigheid hen vooruithelpt, in het onderwijs én daarbuiten. Lerenden moeten de kans krijgen om een positieve relatie op te bouwen met Nederlands. Onderzoek toont aan dat motivatie om een taal te leren groeit wanneer lerenden succes ervaren, het nut van de taak inzien en autonomie voelen in hun leerproces. Dat werkt in twee richtingen: motivatie leidt tot inzet, maar positieve leerervaringen versterken op hun beurt de motivatie. Zo kan kennisverwerving leiden tot bijkomende motivatie en verhoogd welbevinden.

Nederlands is ook meer dan een vak op school of een middel dat leren mogelijk maakt: taal is niet louter een gebruiksinstrument. Taal is niet beperkt tot leren lezen en schrijven, spelling en woordenschat maar biedt een brug naar een cultuur (inclusief een affectieve band) en maatschappelijke participatie. Via taal verwerven lerenden niet alleen feitelijke culturele kennis, maar ontwikkelen ze ook cultureel bewustzijn: het vermogen om andere perspectieven en culturele uitingen te begrijpen en te waarderen.⁹ Daarnaast stelt taal hen in staat om hun eigen ideeën, emoties en ervaringen creatief te uiten.

2.2 Het belang van krachtige taalleeromgevingen Nederlands in het onderwijs

Het Nederlands dat we leren en hanteren in de onderwijsinstelling verschilt van het dagelijkse register dat we gebruiken, ongeacht of je thuistaal Nederlands is of niet. Om verbinding en emancipatie door middel van Nederlands in het onderwijs waar te maken, zijn krachtige taalleeromgevingen nodig om de juiste taalvaardigheid te verwerven. Die verschilt in de verschillende onderwijsniveaus. De leraar speelt in deze krachtige taalleeromgevingen een belangrijke rol. Daar gaan we in hoofdstuk 4 van dit advies dieper op in.

2.2.1 Schooltaal in het kleuter- en leerplichtonderwijs

In het leerplichtonderwijs wordt voornamelijk schooltaal gehanteerd waarmee leerlingen kennis verwerven en taalvaardig worden. De schooltaal vormt zo primair een toegang tot onderwijs en leren. Voor een grote groep leerlingen is de kloof tussen de thuistaal en de schooltaal groot (ook als de thuistaal Nederlands is). Daarom is het van belang dat scholen een krachtige taalomgeving creëren waarin alle leerlingen de kans krijgen om zich de schooltaal doelgericht en in context eigen te maken.

Dat start best zo vroeg mogelijk: jonge kinderen zijn zeer ontvankelijk voor het leren van taal.¹⁰ De taalontwikkeling Nederlands bevorderen, is een cruciale opdracht voor onderwijs aan jonge

⁹ Taalunie (2017). [*Iedereen taalcompetent!*](#)

¹⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs., 7 februari 2024.

kinderen. Door ondersteunende en uitdagende interacties, doorheen het geheel van leren, zorgen en spelen, verwerven jonge kinderen vaardigheden in taal en breiden ze hun woordenschat uit.

In zijn advies over de extra middelen Nederlands in het basisonderwijs wijst de raad op twee concrete noden waarbij die extra middelen een belangrijke hefboom kunnen zijn om te garanderen dat alle kinderen op het einde van het basisonderwijs (minstens) aan de minimumdoelen voor Nederlands voldoen.¹¹ Het uitgangspunt is dat middelen zoveel mogelijk gericht zijn op de klasvloer. De raad pleit voor extra omkadering voor kinderen van 2,5 tot 8 jaar. Dat laat scholen toe werk te maken van kleinere, werkbare groepen om het taalaanbod te versterken, waarbij elk kind voldoende spreekkansen en feedback krijgt. Daarnaast is er nood aan een versterking van de gerichte taalondersteuning voor oudere kinderen in de basisschool. De huidige middelen voor het onthaalonderwijs aan anderstalige nieuwkomers en voor de taalintegratietrajecten zijn ontoereikend. De raad vraagt om voor elke leerling die aantikt op de voorwaarden van (gewezen) anderstalige nieuwkomers de volledige en maximale omkadering toe te kennen.

Een krachtige taalleeromgeving moet gedurende de hele schoolloopbaan aanwezig zijn, in elke finaliteit en ook in het tweedekansonderwijs. In het bijzonder (maar zeker niet exclusief) voor leerlingen die starten in het onthaalonderwijs en later doorstromen naar het secundair onderwijs zijn die krachtige taalleeromgevingen cruciaal. Nederlands verwerven en er vaardig in worden is een langlopend proces, dat niet in een of twee jaar afgerond is, maar ook daarna een gerichte aanpak vraagt.¹²

2.2.2 Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs

In het volwassenenonderwijs komt Nederlands niet alleen aan bod als onderdeel van tweedekansonderwijs (cf. schooltaal), maar is er ook een groot en steeds groeiend opleidingsaanbod in Nederlands als een tweede taal (NT2). Het register in NT2 verschilt van schooltaal, omdat NT2 focust op functioneel en contextueel taalgebruik om zelfredzaamheid van cursisten te stimuleren. Uit het onderzoek van het Huis van het Nederlands Brussel blijkt dat cursisten NT2 door hun opleiding hopen een betere job te vinden, zich voor te bereiden op een studie of een sociaal netwerk uit te bouwen.¹³

De Vlaamse Regering vraagt een steeds hoger taalniveau Nederlands van inburgeraars (en dit binnen een beperkt tijdsbestek). Het is moeilijk en niet altijd productief om eenzelfde gestandaardiseerde lat op te leggen aan alle lerenden. Zo blijkt uit het onderzoek van Marieke Vanbuel dat vooral het verschil in scholingsgraad en starttaalvaardigheid van inburgeraars bepalen hoe snel zij vooruitgang maken.¹⁴ We pleiten voor een beleid en een samenleving die mensen blijven stimuleren om bij te leren en niet veroordelen als zij de vooropgestelde doelen (nog) niet bereiken. Dat betekent vanuit het beleid mensen onbeperkt toegang geven tot een lessenaanbod dat aan hun leertempo is aangepast en vanuit de samenleving mensen taalleerkansen geven door alledaagse interactie (bv. met je burens of op een oefenplaats met een ander leerdoel zoals in het deeltijds kunstonderwijs).¹⁵

¹¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Versterking van de klasvloer in het basisonderwijs met extra middelen Nederlands. Advies over de inzet van bijkomende middelen voor Nederlands in het basisonderwijs](#), 21 mei 2025.

¹² Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs, 8 mei 2025.

¹³ Huis van het Nederlands (2023). [Motivatietoets NT2-leerders](#).

¹⁴ Vanbuel, M. (2024, 11 oktober). [Leerwinst in NT2-trajecten](#) [presentatie]. Studiedag UGent en VDAB.

¹⁵ Hooft, H. (2025, in voorbereiding). *To School or Not to School? Practices, Spaces and Appraisals of Adult Migrants' Language and Literacy Learning in Antwerp (Belgium)* [Doctoral research]. KU Leuven. Dit onderzoek focust op

2.2.3 Academische taal

In het hoger onderwijs is geen sprake meer van ‘schooltaal’, maar van ‘academische taal’, die toegang verschaft tot de wetenschap. Die academische taal vormt voor veel studenten een uitdaging en een mogelijke drempel. Daarom moeten ook docenten in het hoger onderwijs taalbewuste leraren zijn en hiervoor de nodige professionalisering krijgen.

Nederlandse taalvaardigheid blijft daarbij een absolute prioriteit, maar er is ook een doordachte aanpak voor andere academische forumtalen, zoals het Engels, nodig.¹⁶ Daarom hebben hoger onderwijsinstellingen ook een meertalenbeleid om studenten voor te bereiden op een internationale kennismaatschappij.

2.3 De emanciperende en verbindende rol van taal

Een belangrijk element in de visie op de emanciperende en verbindende rol van het Nederlands is een open houding tegenover andere talen. De verbindende en emanciperende rol kan ook door andere talen opgenomen worden. Taal hangt samen met identiteit. Het onderdrukken van talen of variëteiten leidt tot weerstand. Krachtig beleid rond (school)taalvaardigheid Nederlands én de waardering en benutting van thuistaal kunnen hand in hand gaan.¹⁷ Daarvoor is ook een stimulerend beleidsdiscours nodig, dat meertaligheid niet culpabiliseert, maar erkent als een realiteit en als een meerwaarde.¹⁸

Toch leeft in het onderwijs en daarbuiten nog vaak een beeld van anderstalige leerlingen en hun ouders in termen van tekorten. Dat deficitdenken beïnvloedt niet alleen de beeldvorming, maar ook het handelen van leraren in de klas. Het idee dat meertaligheid gelijkstaat aan een gebrek, kan ertoe leiden dat verwachtingen bijgesteld worden – vaak onbewust. Net die lage verwachtingen hebben een negatieve impact op leerprestaties.

Nederlands is een belangrijke verbindende en emanciperende factor, zowel in het onderwijs als in de bredere samenleving. Als we onze kinderen en (jong)volwassenen op volwaardige deelname aan de samenleving willen voorbereiden, dan moeten we aan hen ook maximaal kansen geven om talige competenties te ontwikkelen. Vanuit een brede visie op taalcompetenties en Nederlands benadrukken we in dit advies het belang van krachtige taalleeromgevingen voor alle lerenden. Tot slot is er nood aan een beleidsdiscours dat meertaligheid erkent als een realiteit en een meerwaarde, in plaats van het te benaderen als een gebrek. Alleen zo kan de verbindende en emanciperende rol van het Nederlands ten volle worden waargemaakt.

volwassenen die Nederlands leren in combinatie met geletterdheidsvaardigheden en de aanbevelingen zijn gericht op taalverwerving Nederlands. Hooft stelt vast dat interacties buiten de formele taalopleiding potentieel een sterke stimulans kunnen zijn voor taalverwerving. Ze benadrukt ook dat de verantwoordelijkheid niet op het individu mag worden afgewenteld, maar tot stand moet komen in samenwerking met andere actoren (zoals sociale of gezondheidsdiensten) die krachtige leermogelijkheden kunnen bieden die verder gaan dan simpelweg contact in een bepaalde taal.

¹⁶ Zie Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies taalbeleid in het Vlaamse hoger onderwijs](#), 14 februari 2017.

¹⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over meertaligheid als realiteit op school](#), 27 oktober 2016.

¹⁸ Zie voetnoot 17. Zie ook de [Agenda voor het onderwijsbeleid 2024-2029](#) van de Vlaamse Onderwijsraad: “Voer een beleidsdiscours dat kwetsbaarheid erkent en emancipatie beoogt zonder stigmatisering. Stap af van het discours dat diversiteit en gelijkheidskansenbeleid ‘de lat lager gelegd hebben’. Ga uit van diversiteit als realiteit waarvan onderwijs de meerwaarde kan benutten.”

3 Taalscreenings en -testen

3.1 Bestaande gestandaardiseerde taaltoetsen

In haar beleidsnota geeft de minister van Onderwijs aan om verder werk te maken van 'taaltesten Nederlands'. De afgelopen jaren heeft het beleid reeds verschillende gestandaardiseerde toetsen ontwikkeld en ingevoerd. We onderscheiden daarin drie soorten gestandaardiseerde toetsen:

- Een 'taalscreening' is een niet-bindend instrument om de beginsituatie van een lerende in kaart te brengen met als doel ondersteuning van de lerende mogelijk te maken.
- Een 'taaltest' is een bindend, of 'high stakes', instrument met concrete gevolgen voor de certificering of studievoortgang van de lerende.
- Gestandaardiseerde toetsen kunnen ook gebruikt worden om leerlingenprestaties te monitoren en scholen zo te ondersteunen in hun kwaliteitsontwikkeling.

Concreet werden deze gestandaardiseerde toetsen geïntroduceerd:

- Verplichte taalscreening Nederlands bij kleuters (KOALA), met als doel het niveau inzake onderwijstaal na te gaan en kleuters de mogelijkheid te geven om een volledig schooljaar bijgewerkt en ondersteund te worden (**taalscreening**).¹⁹
- Verplichte, niet-bindende instaptoets voor studenten die zich willen inschrijven voor de lerarenopleiding. De toets heeft als doel om nieuwe studenten een goed beeld te geven van hun eigen startniveau (**taalscreening**).²⁰
- Gestandaardiseerde testen NT2 voor het behalen van taalniveau A2 opdat alle NT2-cursisten hetzelfde taalniveau A2 kunnen halen.²¹ Slagen op de test is een voorwaarde om het certificaat te behalen ('**high stakes**'-taaltest).
- Verplichte Vlaamse toetsen voor o.a. Nederlands, met als doel de onderwijskwaliteit te versterken en te monitoren door het bereiken van een deel van de eindtermen en de leerwinst te meten (**kwaliteitsontwikkeling**).²²

De Vlaamse Onderwijsraad ondersteunt het gebruik van gestandaardiseerde toetsen als screeningsinstrument, als onderdeel van een brede beeldvorming en om de kwaliteit van het aangeboden onderwijs in kaart te brengen.

De KOALA-screening en de instaptoets voor studenten dienen om de taalontwikkelingsnoden van individuele leerlingen in kaart te brengen. Om daadwerkelijk een hefboom voor taalontwikkeling te kunnen zijn, moet een taalscreening deel uitmaken van een ondersteunend beleid om taalachterstand sneller in beeld te krijgen. Dat kan een opstap zijn om kinderen en studenten extra stimulansen te geven voor hun taalvaardigheid Nederlands. In geen geval kan zo'n screening leiden tot een restrictieve aanpak en bijkomende drempels.²³

¹⁹ [Decreet basisonderwijs. 25 februari 1997.](#)

²⁰ [De Vlaamse Hogescholenraad \(2025\). Starttoets lerarenopleiding.](#)

²¹ Zie [Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs en tot wijziging van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid in functie van het hertekende inburgeringsbeleid](#): De Vlaamse Regering wil "met deze NT2-test een hefboom bieden zodat elke inburgeraar, maar ook andere anderstaligen, traag-of snel-lerend, ongeacht de plaats waar hij NT2 volgt, hetzelfde taalniveau kan halen en dit ook vast kan stellen in de dagelijkse realiteit, bijvoorbeeld op het werk, bij het solliciteren, tijdens het oudercontact, voor consultaties, enzovoort." In het [Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de NT2-test](#) verwijst de Vlaamse Regering naar 'het nodige civiel effect ... in hoofde van de cursist' als reden.

²² [Decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs. 18 juli 2023.](#)

²³ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Langetermijnbeleid rond de taalscreening bij kleuters](#). 10 mei 2023.

Gestandaardiseerde ‘high stakes’-testen zoals de NT2-test werpen drempels op voor lerenden. De raad blijft de wenselijkheid en haalbaarheid van deze test in vraag stellen.²⁴ Doordat slagen op deze test een voorwaarde is om een certificaat te behalen, heeft de overheid de facto de centra voor volwassenenonderwijs en centra voor basiseducatie hun evaluatiebevoegdheid ontnomen. Dat toont weinig respect voor de autonomie en expertise van de taalleraar.

De Vlaamse Onderwijsraad concludeert hieruit:

- Om daadwerkelijk een hefboom te zijn voor de taalontwikkeling van het Nederlands moeten taaltesten en -screenings en de opvolging ervan een plaats krijgen in het schooleigen beleid op vlak van leerlingenbegeleiding en kwaliteitszorg en in het talenbeleid.
- De informatie uit testen- en screenings zijn slechts een element binnen een brede kijk naar taalontwikkeling. Ze mogen geen extra drempels opwerpen.
- Testen en screenings mogen de autonomie en het vertrouwen in de expertise van de leraar niet ondermijnen.²⁵
- Een test kan enkel ingevoerd worden als die volledig ontwikkeld en gevalideerd is.²⁶
- De invoering van verplichte toetsen brengt organisatorische gevolgen met zich mee, zoals extra inzet van personeel voor afname en opvolging, en bijkomende (digitale) infrastructuur. Als de overheid het gebruik van verplichte gestandaardiseerde testen wil uitbreiden, moet ze ook in de nodige ondersteuning voorzien.

3.2 Bijkomende taaltesten

3.2.1 In het leerplichtonderwijs

De beleidsnota Onderwijs en Vorming 2024-2029 bevat het beleidsvoornemen dat “[o]ok leerlingen die later instromen in ons onderwijs in de toekomst een taaltest [afleggen], waarna ze als dat nodig is een taalintegratietraject volgen tot en met het apart en tijdelijk bijwerken in een taalbadklas zoals in het kader van onthaalklassen anderstalige nieuwkomers (OKAN).” Daarnaast wordt er ook verder gewerkt aan taaltesten Nederlands en worden de taalintegratietrajecten en zomerscholen verder uitgebreid voor wie extra ondersteuning nodig heeft.

De screening bij instroom vanuit het onthaalonderwijs moet breder gaan dan enkel gestandaardiseerde testen. Om de kansen van jonge nieuwkomers in ons onderwijs te verhogen, is het essentieel om bij de eerste kennismaking met de school een warm contact te maken met de nieuwkomer en diens ouders of voogd. Zij zijn immers dé experts over hun kind.²⁷

²⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Standaardtest NT2 in het volwassenenonderwijs niet wenselijk, niet haalbaar en niet aanvaardbaar. Advies over het voorontwerp van het besluit van de Vlaamse Regering over de NT2-test in het volwassenenonderwijs](#), 20 september 2022.

²⁵ Vlaamse Onderwijsraad (2022). [Bouwstenen van het lerarenberoep](#).

²⁶ Zie voetnoot 24.

²⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Sterk onthaalonderwijs door verbinding. Advies over visie en praktijk van onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs](#), 8 mei 2025.

3.2.2 Oriënterende starttoets met verplichte remediëring in de lerarenopleiding

Voor de educatieve bacheloropleidingen organiseren de hogescholen sinds 2016 een verplichte, niet-bindende instaptoets voor studenten die zich willen inschrijven voor de lerarenopleiding. Tijdens de vorige legislatuur is die instaptoets omgevormd tot de 'starttoets lerarenopleiding'.²⁸ Vanaf het academiejaar 2023-2024 is er verplichte remediëring voor hen die de cesuur/cesuren niet halen. In de beleidsnota 2024-2029 uit de minister de intentie voor een striktere aanpak van de oriënterende starttoets: studenten worden verplicht om binnen één jaar te slagen voor de volledige starttoets.

Een goede academische taalvaardigheid van studenten in het hoger onderwijs is cruciaal. Voor toekomstige leerkrachten is het daarnaast belangrijk dat zij bijdragen aan een rijke taalleeromgeving en mee ondersteunen dat alle leerlingen hun taalvaardigheid in het Nederlands kunnen versterken (zie ook 3.2.). Daarvoor moeten zij gedurende hun hele opleiding aan taalvaardigheid kunnen werken.

De raad vraagt daarom aandacht voor de mogelijke gevolgen van de strengere voorwaarden. Studenten die niet slagen voor de starttoets, zijn vaak studenten die al drempels of een verhoogde studiebelasting ervaren. Voor hen kan de combinatie van reguliere lessen en verplichte taalremediëring een extra uitdaging vormen, een uitdaging die groter wordt door een beperking in de tijd om te slagen voor de starttoets. Het is daarom belangrijk dat bij de verdere uitwerking van de starttoetsen voldoende aandacht gaat naar haalbaarheid van de trajecten, ondersteuning en differentiatie in trajecten.

Leerlingen die instromen vanuit een arbeidsmarktgerichte finaliteit zullen vanaf schooljaar 2025-2026 een graduaatsopleiding of een zevende leerjaar gericht op het hoger onderwijs moeten volgen om in te stromen in een bacheloropleiding. In dit zevende leerjaar zullen leerlingen de eindtermen voor Nederlands van de derde graad dubbele finaliteit moeten bereiken. Dat moet leerlingen – naast de andere aspecten van algemene vorming – voldoende wapenen om met succes een bacheloropleiding aan te vatten.

Tegelijkertijd is er hoop gevestigd op de hervorming van het secundair onderwijs en haar impact op de taalvaardigheid van de instromende studenten in het hoger onderwijs. De uitdaging blijft echter hoe starttoetsen zich verhouden tot het diploma secundair onderwijs. Indien dergelijke toetsen worden georganiseerd, is het essentieel om helder te formuleren waarom ze nodig zijn om te kunnen starten aan een specifieke opleiding. Het kan niet de bedoeling zijn om de waarde van een diploma secundair onderwijs onderuit te halen.

3.2.3 Taalscreening voor graduaatsopleidingen

Bovendien blijkt uit praktijkervaring dat veel hogescholen die vandaag een vorm van taalscreening toepassen, die destijds hebben geijkt op het instroomniveau van de professionele bacheloropleidingen. Hierdoor is er een mismatch ontstaan voor leerlingen die instromen in de graduaatsopleidingen. Een Vlaanderenbrede, gevalideerde screening zou hier een meerwaarde kunnen betekenen: ze maakt de instroom transparanter, biedt gerichtere ondersteuningstrajecten, en erkent de eigenheid van verschillende onderwijsniveaus.

²⁸ [Decreet over de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs en overige organisatorische aspecten van het hoger onderwijs. 24 augustus 2022.](#)

Wat betreft de bijkomende taaltesten benadrukt de Vlaamse Onderwijsraad deze punten:

- Een screening bij instroom vanuit het onthaalonderwijs moet breder gaan dan enkel een gestandaardiseerde test.
- Bij de verdere uitwerking van de starttoetsen van de lerarenopleiding moet voldoende aandacht gaan naar haalbaarheid van de trajecten, ondersteuning en differentiatie in trajecten.
- Een taalscreening voor graduaatsopleidingen kan een meerwaarde zijn om ook die prospectieve studenten te ondersteunen in hun taalontwikkeling

4 Taalbewuste leraar

4.1 Definitie

Elke leraar moet een taalbewuste leraar zijn en is dus taalstimulerend en taalondersteunend. Leraren zijn belangrijke referentiefiguren voor taalgebruik: via hun instructie, lesmateriaal, opdrachten en feedback beïnvloeden ze de ontwikkeling van de schoolse, academische of professionele taalvaardigheid van lerenden. Een taalbewuste leraar biedt daarom een rijk taalaanbod, creëert betekenisvolle interactiekansen en geeft gerichte feedback en ondersteuning bij begrip en gebruik van taal. De Vlaamse Onderwijsraad steunt het beleidsvoornemen om elke leraar te helpen ontwikkelen tot een taalbewuste leraar die taalstimulerend en taalondersteunend te werk kan gaan.

Het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 geeft aan dat elke leraar een taalbewuste leraar en een leraar Nederlands moet zijn. Die termen betekenen echter niet hetzelfde. Een taalbewuste leerkracht is geen (vak)leraar Nederlands – behalve in het lager onderwijs, waar de leraar ook het leergebied Nederlands geeft. Leraren Nederlands beschikken over vakspecifieke deskundigheid, maar ook in andere vakken speelt taal een cruciale rol. Het is daarbij belangrijk dat taal geen ‘extra taak’ wordt, maar een geïntegreerd onderdeel is van kwaliteitsvol onderwijs. We verwachten van alle vakleraren dat zij taalgerichte vakdidactiek hanteren om onderwijs in hun vak aan te bieden.²⁹ Daarbij worden vaktaaldoelen meegenomen in de beoogde leerresultaten. De leraar zorgt voor een contextrijk aanbod dat lerenden helpt betekenis te geven. Dat wordt geflankeerd door taalsteun en interactie over de leerstof.

Een taalbewuste houding is een hefboom voor de taalontwikkeling van alle lerenden. Krachtige taalleeromgevingen dragen bij aan gelijke onderwijskansen, vooral voor lerenden die minder taalsteun krijgen buiten de schoolcontext. De schooltaal wordt immers aangeleerd in het onderwijs.

4.2 In de lerarenopleiding

De taalbewuste leraar wordt in de eerste plaats gevormd in de lerarenopleiding. De intentie van de minister om een opleidingsonderdeel ‘Nederlands’ toe te voegen in het eerste jaar van de lerarenopleiding, met strikte volgtijdelijkheidsvoorwaarden, sluit daarbij aan.

De lerarenopleiding is het fundament voor sterke leraren en kwaliteitsvol onderwijs.³⁰ De raad onderstreept het belang om daar expliciet en doordacht te focussen op taal. Hij wijst erop dat het

²⁹ Hajer, M. & Meestringa, T. (2020). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Uitgeverij Coutinho.

³⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. , 14 september 2023.

cruciaal is dat een beginnende leraar het schoolse repertoire van het Nederlands beheerst én kan inzetten in een didactische context.

In heel wat opleidingen wordt al gewerkt met een geïntegreerde aanpak, waarbij Nederlands wordt benaderd over de verschillende opleidingsonderdelen heen. De raad wijst erop dat kennis van het Nederlands belangrijk is, maar dat taalbewust handelen méér vraagt dan taalkennis alleen. Een taalbewuste leraar heeft ook handvatten nodig om taalgericht les te geven, taalbarrières te herkennen en leerstrategieën te ondersteunen. Een extra vak Nederlands, gericht op verwerven van taalkennis, volstaat niet om deze competenties te ontwikkelen.

De raad vraagt verduidelijking over de verhouding tussen het nieuwe opleidingsonderdeel Nederlands en de verplichte remediëring na de starttoets. Er moet rekening worden gehouden met de haalbaarheid van het opleidingsprogramma voor studenten, in het bijzonder voor de studenten die al drempels ondervinden.

De strikte volgtijdelijkheid – die vereist dat een student geslaagd of vrijgesteld is voor een opleidingsonderdeel vooraleer die een ander opleidingsonderdeel kan opnemen – zorgt ook voor een tegenstrijdigheid tussen de beleidsnota en het decreet over ‘de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs en overige organisatorische aspecten van het hoger onderwijs’. In artikel 16 van het decreet staat dat strikte volgtijdelijkheid enkel kan in geval van risico of veiligheidsproblemen.³¹

4.3 Nood aan professionalisering

Er zijn al heel wat professionaliseringsinitiatieven rond taal, die onder andere uitgaan van de pedagogische begeleidingsdiensten. Om deze initiatieven verder te versterken, is het aan de overheid om professionalisering structureel in te bedden in de opdracht van de leraar. De overheid moet de voorwaarden voor een sterk professionaliseringsbeleid creëren, te beginnen met de nodige tijd en ruimte binnen hun opdracht.³² Die professionalisering moet op maat zijn van de leerkrachten en houdt rekening met hun achtergrond en expertise, maar biedt ook concrete handvatten:

- om instructies helder en toegankelijk te formuleren;
- om taalsteun in te bouwen bij opdrachten en evaluatievormen;
- om gerichte, stimulerende feedback te geven op taalgebruik;
- en om met lerenden het belang van taal in hun vakgebied te expliciteren.

Die professionalisering is niet enkel van belang voor individuele leraren. Schooltaal aanleren is de verantwoordelijkheid van het hele schoolteam. Dat hele schoolteam moet daarom ook geprofessionaliseerd worden zodat de school een breed gedragen taalbeleid kan bewerkstelligen. In het volwassenenonderwijs bestaat de waardevolle praktijk van co-teaching met een NT2-leraar om een praktijkleraar te ondersteunen.³³ Ook voor die praktijkleraar is het belangrijk om getraind te worden in de instructie van lerenden met beperkte geletterdheidsvaardigheden en/of taalvaardigheid Nederlands.

³¹ [Decreet over de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs en overige organisatorische aspecten van het hoger onderwijs. 24 augustus 2022. Artikel 16.](#)

³² Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Een toekomst voor ambitieus en kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen. Agenda voor het Onderwijsbeleid 2024-2029](#), 28 maart 2024.

³³ Daartoe werd een wettelijk kader voor gelijktijdig geïntegreerd onderwijs vastgelegd in het [Decreet betreffende het volwassenenonderwijs. 31 augustus 2007. Art. 26bis.](#)

Ook in het hoger onderwijs is taal een essentiële hefboom voor leren, deelnemen en studiesucces. Toch beschikken docenten in deze contexten niet altijd over een didactische opleiding waarin taalbewust handelen aan bod kwam. Ze brengen doorgaans een sterke vakspecifieke expertise mee, maar zijn zich niet altijd bewust van hun rol in het taalontwikkellend handelen of van de impliciete taaleisen die ze stellen aan studenten. De raad vraagt daarom om ook in het hoger onderwijs werk te maken van een structurele, contextgerichte professionalisering rond taalbewust lesgeven, als onderdeel van een breder taalbeleid dat alle onderwijsniveaus omvat.

Om dit structureel te ondersteunen, wijst de Vlaamse Onderwijsraad op het belang van het bestaande Kader Taalcompetent in het hoger onderwijs. Dit kader vormt een belangrijke leidraad voor de ontwikkeling van een taalbeleid dat afgestemd is op de verschillende niveaus – graduaat, bachelor en master. Het biedt onderwijsinstellingen handvatten voor professionalisering, beleidsontwikkeling en evaluatie, waarbij taalcompetentie wordt benaderd als gedeelde verantwoordelijkheid op maat van elk opleidingsniveau.³⁴

Elke leraar moet een taalbewuste leraar zijn. Dat is een hefboom voor de taalontwikkeling van alle lerenden en een belangrijke randvoorwaarde voor gelijke onderwijskansen. Dit mag geen 'extra taak' worden, maar moet een geïntegreerd onderdeel van kwaliteitsvol onderwijs.

De Vlaamse Onderwijsraad pleit daarom voor een geïntegreerde aanpak binnen de lerarenopleiding, zodat beginnende leerkrachten van bij de start de juiste houvast krijgen. Ook tijdens de loopbaan moeten er voldoende tijd en ruimte zijn voor verdere professionalisering op maat van leraren, maar zeker ook van volledige schoolteams.

5 Partnerschap school-ouders

In de beleidsnota Onderwijs en Vorming 2024-2029 is de operationele doelstelling opgenomen om ouders te responsabiliseren om Nederlands te gebruiken: “Leerlingen moeten ook buiten de schooluren voldoende in contact komen met het Nederlands. Ouders die hun kinderen inschrijven in het Nederlandstalig onderwijs, leveren een bewijs van kennis van het Nederlands. Of ze engageren zich om zelf ook Nederlands te leren en leveren daarvan het deelnamebewijs af binnen een vooraf bepaalde termijn. Wie binnen het jaar geen deelnamebewijs kan voorleggen, verliest de schoolbonus(sen) voor alle schoolgaande kinderen tot wanneer een deelnamebewijs kan worden voorgelegd.”

Om dat te stimuleren, wenst de minister “via een structurele samenwerking tussen het basis- en secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs de taalintegratietrajecten voor leerlingen en ouders beter op elkaar af te stemmen. Zowel bij ouders als bij kinderen werkt zo’n aanpak drempelverlagend en groeit de betrokkenheid bij de taalintegratietrajecten”.

De Vlaamse Onderwijsraad erkent het belang van Nederlands voor ouders; taal speelt ook hier een verbindende en emanciperende rol. Tegelijk wijst de raad op het belang van een realistisch, waarderend en ondersteunend beleid. Niet alle ouders beschikken over dezelfde leerkansen, tijd of middelen. Een aanpak die inzet op structurele ondersteuning, in plaats van op sanctionering, is volgens de raad noodzakelijk om dit beleidsvoornemen effectief te realiseren.

³⁴ Taalunie (2022). [Taalcompetent in het hoger onderwijs](#).

5.1 Ouderbetrokkenheid als hefboom voor taalleerkansen van leerlingen

Ouders spelen een belangrijke rol in de schoolloopbaan van leerlingen. Die ouderbetrokkenheid bestaat uit twee soorten: schoolbetrokkenheid (de betrokkenheid van ouders op school) en thuisbetrokkenheid (de betrokkenheid van de ouders in de thuissituatie). Vooral die laatste – waarbij ouders een onderwijsondersteunend thuisklimaat creëren, interesse tonen in het schoolleven van hun kinderen en positieve verwachtingen koesteren met betrekking tot hun schools welslagen – heeft volgens onderzoek een invloed op de prestaties, de motivatie en het welbevinden van leerlingen.³⁵

De betrokkenheid van ouders heeft niet alleen effect op de schoolloopbaan, maar is ook een hefboom voor hun taalontwikkeling. In dit advies gaven we al aan dat het schools register van het Nederlands vooral op school wordt ontwikkeld, maar ook thuis liggen er kansen. Zowel op school als thuis kwaliteitsvolle interactiekansen creëren, stimuleert niet alleen de algemene taalontwikkeling, maar ondersteunt ook het verwerven van het Nederlands als schooltaal.³⁶

De Vlaamse Onderwijsraad onderschrijft het belang van een goed partnerschap tussen ouders en school als een belangrijke voorwaarde om leerlingen maximale ontwikkelingskansen, hier in het bijzonder taalleerkansen, te bieden. Daarvoor moeten zowel ouders als schoolteams versterkt worden.

5.1.1 Versterken van ouders

Taal is tegelijk een voorwaarde én een resultaat van betrokkenheid. Oefenkansen Nederlands voor ouders zijn essentieel om het partnerschap met de school te verdiepen. Daarbij is het belangrijk om zowel formele trajecten (zoals NT2-lessen op school) als informele leercontexten (zoals schoolactiviteiten of oudercafés) te combineren.

Er bestaan al verschillende goede praktijkvoorbeelden die aantonen hoe dat vorm kan krijgen in een schoolcontext. Toch blijft deelname voor veel ouders uitdagend: beperkte tijd, financiële drempels, de combinatie met werk of zorgtaken, of onzekerheid over het eigen leervermogen spelen een rol. Niet elke ouder zal hetzelfde taalniveau kunnen bereiken, en dat mag geen reden zijn tot uitsluiting.

Daarom is het cruciaal dat het beleid voorziet in een toegankelijk aanbod voor álle ouders die hun kind inschrijven in het Nederlandstalig onderwijs. Ongeacht hun woonplaats, arbeidsstatuut of achtergrond moeten ouders de mogelijkheid krijgen om op of nabij de school een taal cursus te volgen, zonder dat dit een bijkomende opdracht wordt voor de school zelf.

5.1.2 Versterken van schoolteams

Een effectief partnerschap met ouders vereist ook een versterking van het schoolteam. Professionalisering is hierbij essentieel: leraren en andere personeelsleden moeten een positieve grondhouding aanhouden over ouderbetrokkenheid, over inzichten in meertaligheid en diversiteit, en over concrete handvatten om die inzichten naar de praktijk te vertalen.

Daarnaast moeten scholen ondersteund worden bij taalleerinitiatieven voor ouders via samenwerking met centra voor volwassenenonderwijs of centra voor basiseducatie. Duidelijke

³⁵ Jehoul, A., et al. (2023). [Taalkrachtige partnerschappen tussen scholen en ouders. Een onderzoek naar productieve interventies voor thuisbetrokkenheid](#). Centrum voor Taal en Onderwijs.

³⁶ Zie voetnoot 35.

rolverdelingen en structurele ondersteuning zijn nodig om die opdracht niet louter afhankelijk te maken van de inzet of goede wil van individuele scholen of leraren. Professionalisering is ook een noodzakelijke voorwaarde voor de NT2-leraren die lesgeven aan een diverse groep ouders met verschillen in achtergrond en taalcompetenties.

5.2 Structurele samenwerking tussen het volwassenenonderwijs en basis- en secundair onderwijs

5.2.1 Wat bestaat al?

Een voorbeeld van structurele samenwerking zijn de Kaap-projecten. Daarin organiseren NT2-aanbieders (centra voor volwassenenonderwijs en centra voor basiseducatie) taallessen Nederlands voor anderstalige ouders op de basis- of secundaire school van hun kinderen. De school zorgt voor een lokaal en een contactpersoon. De NT2-leraar geeft de lessen op school, afgestemd op de realiteit van de school. Het doel is om de communicatie en de betrokkenheid tussen school en ouders te bevorderen.³⁷ Daarnaast verhogen deze projecten de taalvaardigheid van de ouders, die zich zelfzekerder en competentier voelen. De impact van Kaap blijft ook niet beperkt tot de schoolcontext, maar Kaap-ouders geven aan dat ze ook buiten de schoolcontext beter kunnen functioneren.

Dergelijke samenwerkingen bieden belangrijke voordelen. Ouders krijgen de kans om gecontextualiseerd te leren: ze oefenen het Nederlands in herkenbare situaties zoals het begrijpen van een schoolbrief, communiceren met een leerkracht, of deelnemen aan een ouderavond. In haar mededeling aan de Vlaamse Regering over de weg naar B1 mondeling in het kader van het inburgeringstraject van 4 april 2025 benadrukte minister Hilde Crevits ook expliciet het belang van contextleren voor de motivatie van de inburgeraar.³⁸

Voor de school betekent dit dat de communicatie met ouders vlotter verloopt, dat verwachtingen wederzijds beter worden begrepen, en dat er ruimte ontstaat voor een gelijkwaardig partnerschap. Ook kinderen hebben er baat bij: wanneer ouders beter begrijpen wat de school van hen verwacht, kunnen ze thuis een stimulerend leerklimaat creëren. Het doel van de bestaande taaltrajecten is gewoonlijk dat ouders na een laagdrempelige instap van lessen op de school van hun kinderen de weg vinden naar het NT2-aanbod in een centra voor volwassenenonderwijs of centrum voor basiseducatie. De taaltrajecten op school worden vaak gedurende één schooljaar aangeboden, wat niet volstaat om taal te leren, dus is dat vervolgtraject cruciaal.

De samenwerking met NT2-leraars brengt bovendien extra ondersteuning voor de school met zich mee. Zo delen lesgevers vaak expertise over duidelijke communicatie, eenvoudige taal en omgaan met meertalige ouders. Dat komt ook de interactie tussen schoolteam en ouders ten goede.

³⁷ Dijkoningen J. (2012). [*Zij kwamen van verre en rondten de Kaap. Anderstalige ouders over taal en ouderbetrokkenheid.*](#)

³⁸ [*Mededeling aan de Vlaamse Regering. Betreft: de weg naar B1 mondeling in het kader van het inburgeringstraject. 4 april 2025.*](#)

5.2.2 Wat is er verder nodig?

De Vlaamse Onderwijsraad benadrukt dat dergelijke samenwerkingen niet mogen afhangen van projecten of van de inzet van individuele scholen. Om structureel werk te maken van ouderbetrokkenheid via taallessen op school, is een duurzame en gedragen visie nodig, die met alle betrokken actoren tot stand komt. Dat betekent:

- Duidelijke rollen en verantwoordelijkheden en samenwerking over beleidsdomeinen heen. Niet alleen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming is betrokken, maar ook het Agentschap Integratie en Inburgering, lokale besturen en de beleidsdomeinen Werk en Welzijn. De raad stelt daarom voor om een brede rondetafelconferentie te organiseren met alle relevante actoren, met ook een vertegenwoordiging van de stem van de ouders. Doel daarvan is het opstellen van een afsprakenkader dat zorgt voor afstemming, taakverdeling en gedeeld eigenaarschap.
- Praktische en financiële drempels wegnemen. Ouders moeten voldoende tijd en ruimte hebben om lessen te volgen. Ook werkende ouders moeten de mogelijkheid krijgen om de lessen overdag op school te volgen. Financiële belemmeringen, zoals opleidingskosten of kinderopvang, moeten worden opgevangen.
- Een beleid dat inzet op partnerschap met ouders via taalondersteuning op school, kan niet afhankelijk zijn van tijdelijke projectsubsidies of beleidsprioriteiten per legislatuur. Enkel via stabiele en langetermijninvesteringen kan dit partnerschap breed en duurzaam worden uitgebouwd.

Kortom, de raad vraagt om werk te maken van een langetermijnvisie en -beleid die de structurele samenwerking tussen het volwassenenonderwijs en het leerplichtonderwijs mogelijk maken.

5.2.3 Aandachtspunten voor een breed gedragen en realistisch beleid

De Vlaamse Onderwijsraad wijst erop dat structurele samenwerking tussen scholen en het volwassenenonderwijs enkel duurzaam kan zijn als ze ook werkbaar is voor de schoolteams. Leraren en schoolleiders worden vandaag al geconfronteerd met een hoge werkdruk en een lerarentekort. Initiatieven rond ouderbetrokkenheid en taallessen voor ouders mogen dan ook geen bijkomende belasting vormen. Scholen moeten in deze samenwerkingen ondersteund worden, met duidelijke taakafspraken en externe hulp. Er is nood aan gedeelde verantwoordelijkheid, niet aan extra druk op het onderwijspersoneel.

Daarnaast is het belangrijk om te erkennen dat scholen zich in uiteenlopende contexten bevinden. Niet elke school heeft een grote groep anderstalige ouders. Dat mag echter geen reden zijn om daar niet in een aanbod voor ouders te voorzien. Ook in die contexten is samenwerking tussen de betrokken actoren (scholen, centra, lokale besturen...) over de koepels en netten heen wenselijk. Er liggen kansen om deze taalintegratietrajecten aan te bieden in OKAN-scholen.³⁹

Een coördinerende brugfiguur zou een belangrijke ondersteuning kunnen betekenen om zo'n samenwerking haalbaar te maken. Die persoon kan het partnerschap tussen scholen en NT2-aanbieders faciliteren, ouders informeren en het aanspreekpunt zijn voor communicatie en logistiek. Zo wordt niet alleen de organisatie ondersteund, maar verhoogt ook de toegankelijkheid voor ouders.

³⁹ Zie Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Sterk onthaalonderwijs door verbinding. Advies over visie en praktijk van onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs](#), 8 mei 2025.

Tot slot vraagt de Vlaamse Onderwijsraad de nodige afstemming met het inburgeringsbeleid opdat de taaltrajecten ook inburgeraars kunnen helpen om aan de aan hen gestelde vereisten te voldoen.

- Nu is een aanmelding via het Agentschap Integratie en Inburgering nodig om in een NT2-cursus in te stromen. Bij taaltrajecten op de school van de kinderen moet bekeken worden of die stap (een drempel) overgeslagen kan worden en een melding volstaat.
- Als van ouders verwacht wordt dat ze zich engageren om Nederlands te leren, dan moet ook de toetsing van hun vooruitgang daar recht aan doen. De huidige NT2-toets is generiek en houdt onvoldoende rekening met de context van ouders die via schoolgerichte trajecten leren. De raad pleit er daarom voor om de rol van opvoeder expliciet te ontwikkelen binnen het gestandaardiseerde luik van de NT2-test.⁴⁰ Zo kan een ouder de cursus op school gebruiken als voorbereiding voor de gestandaardiseerde test die een certificaat oplevert.

De Vlaamse Onderwijsraad ondersteunt de doelstelling om een structurele samenwerking uit te bouwen tussen het leerplichtonderwijs en het volwassenenonderwijs om taaltrajecten voor ouders te organiseren. Wij stellen voor om een brede rondetafelconferentie met alle relevante actoren te organiseren om een afsprakenkader uit te tekenen dat zorgt voor afstemming, taakverdeling en gedeeld eigenaarschap.

Marleen Colpin
plaatsvervangend secretaris Algemene Raad

Ann Verreth
voorzitter

⁴⁰ De test zou dan focussen op de context en woordenschat die een opvoeder hanteert.

Bronnen

Seminaries

De Vlaamse Onderwijsraad organiseerde twee seminars om input te krijgen uit onderzoek en praktijk.

Het eerste seminarie vond plaats op 12 maart 2025 en focuste op de vragen “wat is de verbindende en emanciperende rol van Nederlands” en “Wat voor (langetermijn)beleid is er nodig om hierop in te zetten?”. Het seminarie vertrok vanuit reflecties van Wim Van den Broeck, Kris Van den Branden, Jordi Casteleyn en Piet Van Avermaet.

Het tweede seminarie op 7 mei 2025 focuste op het partnerschap tussen school en ouders op vlak van taalintegratietrajecten. De aanwezigen kregen inzicht in de bestaande projecten in Brussel, Antwerpen en de rest van Vlaanderen door toelichtingen vanuit het Onderwijscentrum Brussel, Ligo (Antwerpen) en de Ouderkoepels.

Vlaamse Onderwijsraad

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over meertaligheid als realiteit op school](#), 27 oktober 2016.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Lerarenopleiding als fundament voor sterke leraren en kwaliteitsvol onderwijs. Advies over het versterken van de lerarenopleiding om startbekwame leraren af te leveren](#), 14 september 2023.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Een toekomst voor ambitieus en kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen. Agenda voor het Onderwijsbeleid 2024-2029](#), 28 maart 2024.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Onderwijs verrijkt door onderzoek. Toekomstgericht advies over onderwijsonderzoek in Vlaanderen](#), 27 juni 2024.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Versterking van de klasvloer in het basisonderwijs met extra middelen Nederlands. Advies over de inzet van bijkomende middelen voor Nederlands in het basisonderwijs](#), 21 mei 2025.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Fundamenten voor onderwijs aan jonge kinderen. Voor elk kind een sterke start](#), 7 februari 2024.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Langetermijnbeleid rond de taalscreening bij kleuters](#), 10 mei 2023.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies taalbeleid in het Vlaamse hoger onderwijs](#), 14 februari 2017.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [De geletterdheidskloof dichten. Advies naar aanleiding van de resultaten van het PIAAC-onderzoek](#), 6 mei 2025.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Standaardtest NT2 in het volwassenenonderwijs niet wenselijk, niet haalbaar en niet aanvaardbaar. Advies over het voorontwerp van het besluit van de Vlaamse Regering over de NT2-test in het volwassenenonderwijs](#), 20 september 2022.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Sterk onthaalonderwijs door verbinding. Advies over visie en praktijk van onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs](#), 8 mei 2025.

Vlaamse Onderwijsraad (2022). [Bouwstenen van het lerarenberoep](#).

Overige bronnen

[Decreet basisonderwijs. 25 februari 1997.](#)

[Decreet betreffende het volwassenenonderwijs. 31 augustus 2007. Art. 26bis.](#)

[Decreet over de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs en overige organisatorische aspecten van het hoger onderwijs. 24 augustus 2022.](#)

[Decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs. 18 juli 2023.](#)

Departement Onderwijs en Vorming (2023). [Omgevingsanalyse van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming 2024-2029.](#)

Drijkoningen J. (2012). [Zij kwamen van verre en rondten de Kaap. Anderstalige ouders over taal en ouderbetrokkenheid.](#)

Hajer, M. & Meestringa, T. (2020). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Uitgeverij Coutinho.

Hooft, H. (2025, in voorbereiding). *To School or Not to School? Practices, Spaces and Appraisals of Adult Migrants' Language and Literacy Learning in Antwerp (Belgium)* [Doctoral research]. KU Leuven.

Huis van het Nederlands (2023). [Motivatietoets NT2-leerders.](#)

Jehoul, A., et al. (2023). [Taalkrachtige partnerschappen tussen scholen en ouders. Een onderzoek naar productieve interventies voor thuisbetrokkenheid.](#) Centrum voor Taal en Onderwijs.

[Mededeling aan de Vlaamse Regering. Betreft: de weg naar B1 mondeling in het kader van het inburgeringstraject. 4 april 2025.](#)

Modem (z.d.). [Ondersteunende Communicatie](#). Thomas More.

[Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs en tot wijziging van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid in functie van het hertekende inburgeringsbeleid. 29 april 2022.](#)

[Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de NT2-test. 10 juli 2022.](#)

Taalunie (2017). [Iedereen taalcompetent!](#)

Taalunie (2022). [Taalcompetent in het hoger onderwijs.](#)

Vanbuel, M. (2024, 11 oktober). [Leerwinst in NT2-trajecten](#) [presentatie]. Studiedag UGent en VDAB.

Vlaamse Regering (2024). [Beleidsnota 2024-2029. Onderwijs en Vorming](#)

